

ZE ZAHRANIČÍ

Fuchs M., Cornelissen, R. (edts.) **EU Social Security Law – A Commentary on EU Regulations 883/2004 and 987/2009**, 2015, 570 s., ISBN 978-3-8487-1714-9, Nomos Verlag, ve spolupráci s Hart Publishing a C. H. Beck

Když se laik z české kotliny brouzdá internetem a narazí na titul Fuchse a Corneliesena, možná v duchu zaspílá na Brusel, že už nám zase něco reguluje, tentokrát sociální zabezpečení, které si přece hýčkáme a tvoříme sami. Právnickému praktikovi, akademikovi či studentovi práv nebo evropských studií však naopak zaplesá srdce, že je konečně na světě obsáhlý a zároveň velmi srozumitelný komentář k tak složitým evropským nařízením, jakými ta koordinační beze sporu jsou. Spílající laik budiž uklidněn, že se skutečně nejedná o harmonizaci sociálních systémů, ale o jejich koordinaci tak, aby bylo možné využít jednu ze základních a přitom skvělých svobod – totiž volný pohyb osob. Nic na tom, že právě tato svoboda se bez většího vysvětlení jejích výhod stala jedním z hlavních důvodů výsledků hlasování v referendu o tzv. „brexitu“ (ano, nejednalo se o hlasování o migraci ze třetích států, ale o migraci v rámci Unie, především ze zemí střední a východní Evropy).

Již jména editorů slibují kvalitní dílo, pomyslíme-li, že prof. Fuchs je autorem mnoha významných publikací nejen v oboru koordinace sociálního zabezpečení a publikoval v úctyhodných šesti vydáních komentář ke koordinačním nařízením v němčině (dosud poslední – *Europäisches Sozialrecht* (Hg. M. Fuchs), 6. Aufl., Baden-Baden 2013). Stejně tak prof. Corneliesen byl dlouhá léta funkcionářem Evropské komise specializovaným právě na sociální oblast (vedl např. oddělení volného pohybu pracovníků, sociální ochrany a sociálního začleňování, či koordinace sociálního zabezpečení) a je autorem či spoluautorem mnoha publikací s tímto zaměřením.

Kniha, kterou by měl se zájmem otevřít každý právník, jenž se alespoň někdy ve své praxi setká s migrací pracovníků, členů jejich rodin či studentů, ale např. i občanů třetích států v rámci EU, skýtá ucelený a velmi poučený obraz o současné interpretaci koordinace sociálního zabezpečení v rámci EU.

V poměrně rozsáhlém teoretickém úvodu (který bohužel u komentářů nebývá samozřejmostí) je čtenář proveden nejen historií koordinace jako takové, ale i právními základy, na nichž současná koordinační nařízení stojí. V několika odstavcích je podána základní informace o osobním, věcném i územním rozsahu koordinace, jakož i o časové působnosti jednotlivých nařízení (str. 11-14). Tento postup je třeba přivítat už jen proto, že právě územní rozsah koordinace, jakož i časová působnost koordinačních nařízení, působí v praxi nemalé problémy. Je tomu tak především proto, že relativně nová nařízení (883/2004 a 987/2009)

zaznamenala při svém zrodu nemalé „porodní bolesti“ a na základě starších bilaterálních smluv se státy, jež jsou mimo Evropskou unii, ale zároveň jsou součástí Evropského hospodářského prostoru, dlouhou dobu platila ještě stará nařízení (1408/71 a 574/72), jejichž pravidla se od těch nových v některých aspektech lišila. To samé lze říci i o občanech třetích států, na něž se dlouho po přijetí nových pravidel stále vztahovala ta stará.

V úvodu autoři diskutují i základní principy koordinace a jejich roli při aplikaci koordinačních pravidel. Omezují se přitom na čtyři základní principy, přičemž pomíjejí další dva, vlastně nepsané, jež ale rovněž výrazně ovlivňují praktickou aplikaci koordinačních pravidel. Máme zde na mysli princip dobré spolupráce institucí a princip asimilace faktů. Posledně zmíněný princip je nicméně diskutován v rámci komentáře příslušných ustanovení nařízení (čl. 5 Nařízení 883/2004 – komentář na str. 119-123) a dobrá spolupráce institucí, bez které koordinace sociálního zabezpečení nemůže fungovat, se prolíná celou knihou.

Samotný komentář nezačíná přímo u nařízení, ale je uveden komentářem k vybraným ustanovením primárního práva EU (čl. 45 a 48 SFEU). Komentář k oběma ustanovením je dosti obsáhlý, vybavený množstvím odkazů na odbornou literaturu i judikaturu a poskytuje tak solidní základ ke stěžejní části celé knihy, kterou je komentář k jednotlivým ustanovením Nařízení 883/2004.

Struktura komentáře k jednotlivým ustanovením nařízení rovněž stojí za pozornost. Autoři vždy citují aktuální znění konkrétního ustanovení, poté citují i související ustanovení prováděcího nařízení, pokud existuje, a teprve potom následuje vlastní komentář, vnitřně dále strukturován. U žádného ustanovení autoři neopomíjejí vysvětlit účel a koncepci daného článku. Vlastní komentář je pak členěn dle smyslu komentovaného ustanovení. Tato metodologie umožňuje autorům zohlednit všechny aspekty komentovaného článku a dopady jeho použití v praxi. V mnoha případech je pak komentář ještě doplněn dalšími souvislostmi problematiky, jež je konkrétním ustanovením upravena. Tak např. komentář k čl. 4 Nařízení 883/2004, jenž upravuje zákaz diskriminace, je doplněn o stručné pojednání o antidiskriminačních směrnicích EU (str. 112-118). Vzhledem k tomu, že judikatura SDEU si nejednou „vypůjčila“ argumenty právě z této oblasti, i když se jednalo o kauzu koordinační (např. ve známém případě C-399/09 Landtová), jeví se takový postup jako velmi přínosný. Stejně přínosný je fakt, že každá komentovaná hlava je uvozena úvodním přehledem problematiky, kterou upravuje, s bohatými odkazy na bibliografii.

Knihu je uzavřena komentářem k tzv. asociačním dohodám (dohoda s Tureckem, Švýcarskem a smlouva o EHP). Všechny tyto dohody jsou velmi důležité především z hlediska osobního rozsahu koordinace a působnosti koordinačních nařízení i mimo EU. Lze předpokládat, že význam těchto dohod v současné době vzroste, protože podobnou dohodu bude zřejmě třeba uzavřít se Spojeným Královstvím, i když lze předpokládat, že budoucí dohoda bude mít mnohá specifika.

Tuto recenzi nezbyvá, než uzavřít tvrzením, že kniha EU Social Security Law je bez pochyby jedním z nejlepších a nejucelenějších děl, jež o koordinaci sociálního zabezpečení kdy vznikla. Její podrobné studium lze doporučit nejen úředníkům státní správy, kteří se s koordinačními nařízeními setkávají ve své každ-

dodenní praxi, ale i každému právníkovi či studentovi práv, jehož praxe či studium zavedou k případům, v nichž hlavní roli hraje migrace v rámci Evropské unie.

doc. JUDr. Kristina Koldinská, Ph.D.
koldinsk@prf.cuni.cz